

MESLEKİ REHABİLİTASYON

TEORİK TEMELLER ve DEĞERLENDİRME YAKLAŞIMLARI

Editör

Prof. Dr. Gamze Ekici

Editör Yardımcıları

Doç. Dr. Orkun Tahir Aran

Uzm. Erg. Ege Temizkan

Uzm. Erg. Emine Sağlamoğlu

Hipokrat
Yayıncılık

© 2025 MESLEKİ REHABİLİTASYON
TEORİK TEMELLER ve DEĞERLENDİRME YAKLAŞIMLARI

ISBN: 978-625-6169-15-9

Tüm hakları saklıdır. 5846 ve 2936 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri yasası gereği; bu kitabın basım, yayın ve satış hakları Hipokrat Yayınevi'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bölümler içinde kullanılan resim ve bilgilerin sorumluluğu o bölümün yazar(lar)ına aittir.

Editör

Prof. Dr. Gamze Ekici

Editör Yardımcıları

Doç. Dr. Orkun Tahir Aran

Uzm. Erg. Ege Temizkan

Uzm. Erg. Emine Sağlamoğlu

Yayıncı

Hipokrat Yayınevi

Grafik-Tasarım

Hipokrat Grafik Tasarım

Baskı - Cilt

Sözkesen Matbaacılık

İvedik Organize 1518. Sokak Matsit İş Merkezi No: 2/40

Tel: (0312) 395 21 10 - Yenimahalle / Ankara

Hipokrat
Yayıncılık

Süleyman Sırrı Cad. No:16/2 Sıhhiye
Tel: (0312) 433 03 05 - 15 ANKARA
www.hipokratkitabevi.com

**“Yarının dünyasında söz sahibi olmak istiyorsak,
yalnızca çalışarak başarılı olabiliriz.”
Atatürk**

Atatürk’ün izinde, bu yüce milletin her bir evladının daha iyiye ulaşabilmesi yolunda eserler bırakabilmem için bana güç veren başta annem Peyman Ekici, babam Çetin Ekici, kardeşim Prof. Dr. Berkay Ekici, yaşam kaynağımız Metehan Ekici, üniversitem, hocalarım, öğrencilerim, yazar arkadaşlarım ve eşim olmak üzere her birine varlıkları için teşekkür ederim. Kitabımız hizmet edebildiği herkese armağan olsun.

Prof. Dr. Gamze Ekici Çağlar
Ankara, 2025

Önsöz

Mesleki rehabilitasyon, bireylerin iş gücüne katılımını artırmak, yaşam kalitelerini yükseltmek ve toplumsal hayata entegrasyonlarını sağlamak adına önemli bir süreçtir. Mesleki rehabilitasyon hizmetleri, sadece fiziksel sorunlara odaklanmakla kalmaz, aynı zamanda psikolojik, sosyal ve çevresel etkenleri de dikkate alarak bireylerin tüm yaşamını ele alarak bütüncül bir bakışla iş gücüne katılmalarını hedefler. Bu bağlamda, mesleki rehabilitasyonun, farklı disiplinlerin bir araya geldiği kapsamlı bir süreç olduğunu söylemek mümkündür.

Mesleki rehabilitasyon, sadece iş gücü kaybı yaşayan bireylerin fiziksel rehabilitasyonunu değil, aynı zamanda onların mesleki becerilerini geliştirmeyi, iş gücü piyasasına yeniden kazandırılmalarını sağlamayı hedefler. Bu amaca ulaşabilmek için, sürecin her aşamasında güçlü bir teorik altyapıya ve doğru değerlendirme yöntemlerine ihtiyaç vardır. Kitabımızda, iş, üretkenlik, insan hakları, eşitlik, adalet, sosyal güvenlik sistemi, mesleki uyum, iş kazaları, maluliyet, emeklilik, ülke örnekleri, ülkemizin ilk ve tek meslek öncesi rehabilitasyon hizmetlerinin sunulduğu Hacettepe Üniversitesi Mesleki Rehabilitasyon Merkezinin çalışma modeli, farklı süreç ve durumlarda doğru analizlerin yapılabilmesi için değerlendirme yöntemleri ele alınırken, teorik yaklaşımlar ile değerlendirme süreçlerinin uyumu üzerinde durulmaktadır.

Bu eserin bir diğer önemli katkısı ise, mesleki rehabilitasyon alanındaki en son gelişmelerin ve uygulamaların paylaşılmasıdır. Alanında uzman akademisyenlerin ve rehabilitasyon ekibinin katkılarıyla şekillenen bu kitap, hem mesleki rehabilitasyonla ilgili teorik bilgileri derinlemesine anlamak isteyenler için bir başvuru kaynağı, hem de uygulama aşamasındaki öğrenciler, profesyoneller ve ilgili kurumlar için yol gösterici bir rehber niteliğindedir.

Kitabın içeriğinde yer alan değerlendirme yaklaşımları, yalnızca teorik bir bakış açısıyla değil, pratik uygulamalardan alınan örneklerle zenginleştirilmiş ve gerçek hayattaki zorluklara nasıl yaklaşılacağı konusunda net bir perspektif sunmaktadır. Bu nedenle, mesleki rehabilitasyon sürecinde görev alan uzmanların daha bilinçli ve etkili bir şekilde hizmet sunabilmeleri için faydalı bir kaynak olacaktır.

“Mesleki Rehabilitasyon - Teorik Temeller ve Değerlendirme Yaklaşımları”

adlı bu eser, mesleki rehabilitasyonun teorik altyapısını ve çeşitli değerlendirme yöntemlerini ele alarak, bu alanda çalışacak olan profesyonellere ve öğrencilerimize önemli bir kaynak sunmaktadır. Kitap, sadece mesleki rehabilitasyonun teorik temellerini ortaya koymakla kalmayıp, aynı zamanda doğru müdahale programları için bu temellerin nasıl kullanılacağı konusunda da rehberlik eder. Her bir bölüm, mesleki rehabilitasyonun temel ilkeleri ile ilgili kapsamlı bilgiler sunarken, aynı zamanda uygulamada karşılaşılan zorluklar ve çözüm önerilerine de yer verir. Bu eserin hemen ardından **“Mesleki Rehabilitasyon – Klinik Uygulamalar”** isimli ikinci kitabımızda özellikle farklı hastalık ve dezavantajlı durumlara yönelik mesleki rehabilitasyon hizmetleri tüm detayıyla siz okuyucularının hizmetine sunulmuştur.

Bu eserin oluşumundaki büyük destekleri nedeniyle Hipokrat kitabevi sahibi Ali Çelik ve tasarımcımız Hüseyin Çağlıkasap’a; emekleri nedeniyle editör yardımcılarımız Doç. Dr. Orkun Tahir Aran’a, Uzm. Erg. Ege Temizkan’a, Uzm. Erg. Emine Sağlamoğlu’na, bölüm yazarlarımıza ve mesleki rehabilitasyon alanında da bize her zaman yol gösterici olmuş hocam, Prof. Dr. Hülya Kayıhan’a teşekkür ediyorum.

Son olarak, bu kitabın mesleki rehabilitasyon alanında çalışan tüm akademisyenler, uzmanlar ve profesyoneller için ilham verici bir rehber olmasını temenni ediyorum. Yalnızca bireylerin yeniden toplumsal hayata kazandırılmasını sağlamakla kalmayıp, aynı zamanda mesleki rehabilitasyonun toplumsal değerini artırarak, bu alandaki bilimsel çalışmalarını daha ileriye taşıyacak bir kaynak olmayı umuyoruz.

Prof. Dr. Gamze Ekici

Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ergoterapi Bölümü
Mesleki Rehabilitasyon Merkezi Sorumlu Öğretim Üyesi

Katkıda Bulunanlar

Editör

Gamze EKİCİ, Prof. Dr.

Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ergoterapi Bölümü

Editör Yardımcıları

Orkun Tahir ARAN, Doç. Dr.

Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ergoterapi Bölümü

Ege TEMİZKAN, Uzm. Erg.

Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ergoterapi Bölümü

Emine SAĞLAMOĞLU, Uzm. Erg.

Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ergoterapi Bölümü

Yazarlar

Aslı YILMAZ, Sosyal Güvenlik Uzmanı

Sosyal Güvenlik Kurumu Emeklilik Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Ayşe COŞKUN BEYAN, Doç. Dr.

Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi İş ve Meslek Hastalıkları Bilim Dalı

Ayşe GÖKTAŞ, Doç. Dr.

Sağlık Bilimleri Üniversitesi Gülhane Sağlık Bilimleri Fakültesi Ergoterapi Bölümü

Ayşe ÖZCAN EDEER, Prof. Dr.

Dominican University Physical Therapy Program, New York/Amerika

Ayşenur KARAKUŞ, Uzm. Fzt.

Çankırı Karatekin Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ergoterapi Bölümü

Başar ÖZTÜRK, Doç. Dr.

Fenerbahçe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Fizyoterapi ve Rehabilitasyon (İngilizce) Bölümü

Ceren DAVUTOĞLU, Dr. Öğr. Üyesi

Erzurum Teknik Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ergoterapi Bölümü

Ceyhun TÜRKMEN, Doç. Dr.

Çankırı Karatekin Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ergoterapi Bölümü

Deniz BOZ ERAVCI, Dr. Eğitim Uzmanı

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Eğitim ve Araştırma Merkezi

Devrim TARAKCI, Doç. Dr.

İstanbul Medipol Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ergoterapi Bölümü

Ege TEMİZKAN, Uzm. Erg.

Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ergoterapi Bölümü

Emine SAĞLAMOGĞLU, Uzm. Erg.

Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ergoterapi Bölümü

Esra AKI, Prof. Dr.

Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ergoterapi Bölümü

Eyüp Oğuzhan YUMUK, Uzm. Fzt.

Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü

Fatma TEMİZKAN, Dr. Erg.

Ankara Medipol Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ergoterapi Bölümü

Gamze Çağla SIRMA, Uzm. Erg.

Fenerbahçe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ergoterapi Bölümü

Gamze EKİCİ, Prof. Dr.

Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ergoterapi Bölümü

Gonca BUMİN, Prof. Dr.

Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ergoterapi Bölümü

Gökçen AKYÜREK, Doç. Dr.

Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ergoterapi Bölümü

Gözde ÖNAL, Dr. Öğr. Üyesi

Ankara Medipol Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ergoterapi Bölümü

Güleser GÜNEY YILMAZ, Dr. Öğr. Üyesi

Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ergoterapi Bölümü

Gülşah ZENGİN YAZICI, Dr. Erg.

Bezmialem Vakıf Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ergoterapi Bölümü

Hasan Atacan TONAK, Doç. Dr.

Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Hamidiye Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ergoterapi Bölümü

Hülya KAYIHAN, Prof. Dr.

Biruni Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ergoterapi Bölümü

İbrahim Yavuz TATLI, Dr. Öğr. Üyesi

Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ergoterapi Bölümü

Medine Nur ÖZATA DEĞERLİ, Uzm. Erg.

Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ergoterapi Bölümü

Merve KESKİN, Uzm. Erg.

İstanbul Medipol Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ergoterapi Bölümü

Mine UYANIK, Prof. Dr.

Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ergoterapi Bölümü

Mualla Elif BAYINDIR, Uzm. Dr.

Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi İş ve Meslek Hastalıkları Bilim Dalı

Muhammed Rohat YAZICI, Uzm. Erg.

Üsküdar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ergoterapi Bölümü

Orkun Tahir ARAN, Doç. Dr.

Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ergoterapi Bölümü

Rukiye Begüm KOCA ŞENTÜRK, Uzm. Erg.

Ankara Medipol Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ergoterapi Bölümü

Selen AYDÖNER BEKTAŞ, Uzm. Erg.

Fenerbahçe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ergoterapi Bölümü

Tülin DÜĞER, Prof. Dr.

Hacettepe Üniversitesi Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Fakültesi

Türkeş HACİMEMİŞ, Fzt.

Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Merkezi, İskeçe-Yunanistan

Yılmaz AKKOYUN, Sosyal Güvenlik Uzmanı

Sosyal Güvenlik Kurumu Strateji Geliştirme Başkanlığı

İçindekiler

Bölüm 1

İş ve Üretkenliğin Yaşamdaki Yeri..... 1

GAMZE EKİCİ

İş Kavramı, Anlam ve Değeri	1
İşin İnsan Hayatındaki Önemi	2
Çocuk ve İş	2
Yetişkin Birey ve İş	3
Emeklilik ve Yaşam	3
İşin Sınıflandırılması.....	3
İşin Toplumsal İçin Önemi.....	6
İş ve Sağlık	6
İş ve Fiziksel Durum.....	6
İş ve Bilişsel Durum	7
İş ve Ruhsal Durum.....	7
İş ve Engellilik.....	7
Okupasyonel Performans Alanları ve İş.....	7
İş Hayatı ve Kendine Bakım.....	8
İş Hayatı ve Üretkenlik	8
İş Hayatı ve Serbest Zaman.....	8
İş ve Ev Yaşamı	9
İş Hayatı ve Okupasyonel Denge	9
İş ve Mesleki Rehabilitasyon	9

Bölüm 2

Mesleki Rehabilitasyon Çerçevesinden Engellilik ve İnsan Hakları 11

EMİNE SAĞLAMOĞLU

Dünyada Engellilik	11
Engelli Bireyler ve Sağlık Eşitliği.....	11
Engellilik ve İnsan Hakları	12
Mesleki Rehabilitasyon ve Engelli Hakları.....	15

Bölüm 3

Toplum Temelli Sağlık Hizmeti Uygulamalarında Çeşitlilik, Kapsayıcılık, Eşitlik, Adalet ve Kültürel Alçak Gönüllülük 17

AYŞE ÖZCAN EDEER

Sağlık Hizmeti Uygulamalarında Kültürel Çeşitlilik	17
Sağlık Hizmeti Uygulamalarında Eşitlik, Adalet ve Kapsayıcılık.....	18
Kültürel Yeterlilik mi? Kültürel Tevazu (Alçak Gönüllülük) mu?	19
Sağlık Çalışanlarında Kültürel Yeterlilik ve Alçakgönüllülük Geliştirilebilir mi?	20
Sağlık Hizmetlerinin Sunumunda Engeller/Eşitsizlikler Nasıl Önlenebilir?	21

Bölüm 4

Tarihsel Gelişimi İçinde Mesleki Rehabilitasyon 25

HÜLYA KAYIHAN

Bölüm 5

Mesleki Rehabilitasyonun Teorik Temelleri 41

GONCA BUMİN • SELEN AYDÖNER BEKTAŞ

Giriş.....	41
Kanada Okupasyonel Performans Modeli (COPM)	41
Biyopsikososyal Model.....	43
İşlevsellik, Yetiştirimi ve Sağlığın Uluslararası Sınıflandırması (ICF).....	44
Tıbbi Model.....	44
Engelliliğin Sosyal Modeli.....	45
Ekolojik Sistemler Teorisi	45
Kişi Merkezli Yaklaşım.....	47
Kariyer Gelişim Teorileri	48
Motivasyon Teorileri	50
Davranışsal ve Bilişsel-Davranışsal Teoriler	52
Güçlendirme Teorisi	53
İnsan Sermayesi Teorisi	54
Sosyal Rol Teorisi.....	54
Sistem Teorisi	55
Engellilik Yönetim Modeli	55

Bölüm 6

Sosyo-Ekonomik Bakış ile Mesleki Rehabilitasyon Sistemleri.....61

AYŞE COŞKUN BEYAN • DENİZ BOZ ERAVCI • MUALLA ELİF BAYINDIR

Mesleki Rehabilitasyonda Tanımlar, Genel Kavramlar.....	61
Bir Olgu Örneği Üzerinden Türkiye’de Mevcut Durum ve Öneriler.....	65

Bölüm 7**Türk Sosyal Güvenlik Sisteminde Mesleki Rehabilitasyon Uygulamaları ..71****YILMAZ AKKOYUN • ASLI YILMAZ**

Giriş.....	71
Mesleki Rehabilitasyona İlişkin Mevzuat.....	73

Bölüm 8**Mesleki Rehabilitasyonda Disiplinlerarası İlişkiler .....81****MİNE UYANIK • CEREN DAVUTOĞLU**

Mesleki Rehabilitasyon Nedir?	81
Etkili Mesleki Rehabilitasyon Uygulamaları	81
Mesleki Rehabilitasyon Ekibi	85
Mesleki Rehabilitasyon Ekibinde Ergoterapi	87

Bölüm 9**Hacettepe Üniversitesi Mesleki Rehabilitasyon Merkezi: Çalışma Modeli....91****GAMZE EKİCİ**

Hacettepe Üniversitesi Mesleki Rehabilitasyon Merkezi Hedefleri	92
Hacettepe Üniversitesi Mesleki Rehabilitasyon Merkezinde Sunulan Hizmetler	93
Hacettepe Üniversitesi Mesleki Rehabilitasyon Merkezinde İşleyiş.....	93

Bölüm 10**İş Yeri Kazaları, İş Sağlığı ve Güvenliği .....101****RUKIYE BEGÜM KOCA ŞENTÜRK**

Giriş.....	101
İş Sağlığı ve Güvenliği (İSG).....	101
İSG'nin Tarihsel Gelişimi.....	102
İş Kazaları.....	102
Meslek Hastalıkları	106
Engelli Çalışanlar İçin İş Sağlığı ve Güvenliği	111

Bölüm 11**Mesleki Rehabilitasyonda Yaygın Kullanılan Ölçekler .....115****MERVE KESKİN • DEVRİM TARAKCI**

Mesleki Rehabilitasyon Süreci ve İşe Dönüşün Değerlendirilmesi	115
Çalışan ve İş Taleplerinin Eşleştirilmesi için Profesyonel Akıl Yürütme	116

Bölüm 12

Mesleki Rehabilitasyonda Fonksiyonel Değerlendirme Yöntemleri: Fiziksel Parametreler.....129

AYŞENUR KARAKUŞ • CEYHUN TÜRKMEN

Giriş.....	129
Çalışma Kapasitesine Genel Bir Bakış	130
Çalışma Kapasitesine Ait Fiziksel Parametreler Genel Bakış.....	131
Fiziksel Parametrelerin Değerlendirilmesi.....	133
Değerlendirmede Teknoloji Kullanımı.....	142
Mesleki Rehabilitasyonda Fonksiyonel Değerlendirmelerin Yasal ve Etik Yönleri.....	145
Fonksiyonel Değerlendirme Alanında Gelecek Yönelimler.....	146

Bölüm 13

Mesleki Rehabilitasyonda Psikososyal Değerlendirmeler 153

AYŞENUR KARAKUŞ

Giriş.....	153
Çalışma Kapasitesi ve Psikososyal Parametreler	154
Mesleki Rehabilitasyonda Psikososyal Parametreler ve İlişkili Parametrelerin Değerlendirilmesi.....	156
Psikososyal Parametrelerin Değerlendirmesinde Kullanılan Bilgisayar Sistemi.....	161

Bölüm 14

Uygun İş ve Çalışma Ortamı Değerlendirmeleri.....165

EGE TEMİZKAN

Kiş-i-İş Uyumu	166
Çalışma Ortamının İş Performansına Etkileri.....	168
Ergonomi ve İş Sağlığı Uygulamaları	170
İş Yeri Değerlendirmeleri ve Modifikasyonları	172
İş Yerinde Değerlendirme ve Düzenleme Sonrası Takip ve İzleme Süreçleri.....	176
Teknolojik Gelişmeler ve Geleceğe Yönelik Yaklaşımlar	180
Sonuç ve Öneriler	182
Uygulayıcılar İçin Öneriler.....	182

Bölüm 15

Kiş-i-İş Uyumu 187

ORKUN TAHİR ARAN

Giriş.....	187
Teorik Çerçeve.....	187
Kiş-i-İş Uyumunun Mesleki Rehabilitasyondaki Bileşenleri.....	189

Değerlendirme ve Analiz	190
Müdahale Stratejileri	197
Zorluklar ve Engeller	199

Bölüm 16

Mesleki Rehabilitasyon Müdahale Planlaması.....203

AYŞE GÖKTAŞ • ORKUN TAHİR ARAN

Mesleki Rehabilitasyonda Müdahale Planlamasına Giriş	203
Değerlendirme ve Hedef Belirleme	204
Müdahale Planının Geliştirilmesi	205
Müdahale Stratejileri ve Teknikleri	211
Etkili Uygulama Stratejileri	213
Sonuç ve Gelecek Yönelimler	214

Bölüm 17

Becerilerle Uyumlu İş Değişikliği 217

HASAN ATACAN TONAK

Giriş.....	217
Mevcut Becerilerin Değerlendirilmesi ve Mesleki Değerlendirme	219
Planlama ve Profesyonel Karar Verme	221
Yeni Becerilerin Kazanılması	221
İşe Yerleştirme	222
Korumalı İstihdam	223
Destekli İstihdam	223
Geçici İstihdam	224
İş Kulübü	224
Akran Modeli	224
Takip, Sonuçları Ölçme ve Gözden Geçirme.....	225

Bölüm 18

İşe Geçiş ve Uyum Süreci 229

RUKIYE BEGÜM KOCA ŞENTÜRK

Giriş.....	229
Mesleki Rehabilitasyonda İşe Geçiş ve Uyum Süreci.....	229
İşe Geçiş ve Uyum Sürecinde Ergoterapi Müdahaleleri	233

Bölüm 19

İş Hayatında Sağlamlık.....237

GÜLESER GÜNEY YILMAZ

Sağlamlık, Kaynaklar ve Stres.....	238
Kaynaklar Çift Yönlü Bir Yoldur.....	239
Sağlamlık için Nesneler ve Koşullar.....	239
Modelin Teorik Arka Planı.....	240
Bireysel İş Gücü Sağlamlık Modeli.....	242
İş Yerinde Sağlamlık Nasıl Geliştirilir?.....	244
Sağlamlığın Faydaları Nelerdir?.....	244

Bölüm 20

Üretkenlik ve İnovasyon: Mesleki Rehabilitasyonda 3D Adaptif Teknolojilerin Kullanımı.....247

BAŞAR ÖZTÜRK • GAMZE ÇAĞLA SIRMA

Giriş.....	247
Yardımcı Teknoloji Uygulamalarına Yönelik Teorik Modeller.....	248
Mesleki Rehabilitasyonda Kullanılan 3D Adaptif Teknoloji Çeşitleri ve Uygulama Alanları.....	251
3D Adaptif Teknolojinin Uygulama Basamakları.....	255
Günlük Yaşam Aktivitelerini Kolaylaştırıcı Adaptif Ekipmanların Nöroplastisite Açısından Olumlu Etkileri.....	259
Adaptif Teknolojilerin Biyomekaniksel Avantajları.....	261
Gelecekteki Gelişmeler ve Araştırma Alanları.....	262

Bölüm 21

İş Yeri Entegrasyonu ve Zaman Yönetimi.....267

İBRAHİM YAVUZ TATLI

Giriş.....	267
Modern Toplum Anlayışı.....	268
Ergoterapi Biliminde Zaman Kullanımı.....	270

Bölüm 22

Ergonomi ve Sağlıklı Çalışma Ortamı 277

TÜLİN DÜĞER • EYÜP OĞUZHAN YUMUK

Giriş.....	277
Ergonomi.....	277
Ergonomi Çeşitleri.....	278
Ergonomik Risk Faktörleri.....	278
Sağlıklı Çalışma Ortamı.....	283

Bölüm 23**İş Yerinde Sağlığı Geliştirme Programları.....287****GÖKÇEN AKYÜREK • AYŞENUR KARAKUŞ**

Geçmişten Günümüze Çalışan Hakları ve Ergoterapistin Rolü	287
Çalışanlarda Görülebilecek Sağlık ile İlişkili Problemler	288
İş Yerinde Sağlığı Geliştirme Programları	298

Bölüm 24**Destekli İstihdam Modelleri .....309****GÖZDE ÖNAL**

Bireysel Yerleştirme ve Destek Modeli (Individual Placement and Support-IPS)	312
İşle ilgili Sosyal Beceriler Eğitimi (Work Related Social Skills Training-WRSST)	315
Entegre Destekli İstihdam (Integrated Supported Employment-ISE)	317
Türkiye’de Destekli İstihdam	318

Bölüm 25**Korumsal İşyeri.....321****GÜLŞAH ZENGİN YAZICI • MUHAMMED ROHAT YAZICI**

Giriş.....	321
Korumsal İşyeri Kavramı ve Engelli Bireylerin Korumsal İşyerlerine İstihdamı	321
Korumsal İşyeri Uygulamasının Tarihsel Gelişimi	323
Korumsal İş Yerlerinde Karşılaşılan Risk Faktörleri	323
Korumsal İşyerlerinde Ergoterapi Değerlendirmeleri	324
Korumsal İş Yerlerinde Ergoterapi Müdahaleleri.....	326

Bölüm 26**Sürdürülebilir İstihdam .....331****EMİNE SAĞLAMOĞLU**

Giriş.....	331
Sürdürülebilir İstihdam Nedir?.....	331
Sürdürülebilir İstihdam ve Ergoterapi	331
Sürdürülebilir İstihdamın Önemi	332
Engelli veya Kronik Rahatsızlığı Olan Bireyler için Sürdürülebilir İstihdamla İlişkili Faktörler ...	333
Sürdürülebilir İstihdamı Desteklemeye Yönelik Ergoterapi Müdahaleleri.....	335

Bölüm 27**Sağlıklı Emeklilik ve Okupasyonel Denge .....339****MEDİNE NUR ÖZATA DEĞERLİ**

Özet.....	339
Emeklilik.....	339
Emeklilik Döneminde Okupasyonel Dengeyi İyileştirme Stratejileri	346

Bölüm 28**Türk Sosyal Güvenlik Sisteminde Malullük Kavramı ve Malulen Emeklilik .....353****YILMAZ AKKOYUN**

Genel Olarak Malullük Kavramı	353
Türk Sosyal Güvenlik Mevzuatında Malullük.....	353
Değerlendirme.....	363

Bölüm 29**Mesleki Rehabilitasyonda Farklı Ülke Örnekleri .....365****FATMA TEMİZKAN • EGE TEMİZKAN**

Birleşik Krallık.....	365
Avustralya.....	368
Kanada	370
Amerika Birleşik Devletleri	372
Makedonya.....	374
Almanya	375
Avusturya	377
Özet.....	380

Bölüm 30**Mesleki Rehabilitasyonda Yunanistan Örneği .....383****TÜRKER HACİMEMİŞ**

Engelli	383
Engelliler ve Sosyal Dışlanma	383
Engelliler ve İstihdam.....	384
Genel Bakış	385

Sağlık	386
Engellilik Yoksullukla El Ele Gidiyor	387
Engelli Gençlerin Toplumda Yaşamaları	388
İşler, Emeklilikler ve Engellilik Oranları	389
Dijital Ortama Erişim	390
Çocuk Nafakası	390

Bölüm 31

Sağlık Çalışanlarında Verimliliği Artırmaya Yönelik Düzenlemeler 391

ESRA AKI

Sağlık Çalışanları ve Verimlilik	391
Sağlık Çalışanlarında Verimliliği Artırma	395

